

Ver. 3

2025-06-15
Stockholm

B.A.R.N.
Barnets bästa. Alltid.
Rättssäkerhet. Nu.

---> Gör som Åstorps
socialförvaltning och
kommun som var först ut
med att **implementera**
checklistan i sin
organisation!

www.inte1barntill.se

#inte1barntill

Du som ledamot i socialnämnden har makten att påverka ett barns liv på ett positivt sätt. Använd B.A.R.N. reviderade checklista som ett stöd när du fattar beslut som rör LVU och umgängesfrågor samt frivilliga insatser kopplade till nya socialtjänstlagen!

Barnrättsorganisationen B.A.R.N. verkar för att samhällets utsatta barns rättigheter tillvaratas. Vi vill precis som du se till att beslut som rör barn är rättssäkra, sakliga och opartiska. Vårt mål är att barnkonventionen och nya socialtjänstlagen tillämpas i alla beslut som rör barn, i alla socialnämnder i hela Sverige. Det är därför vi skickar checklistan till dig. Vi har reviderat vår checklista. Du kan använda den i samband med att du fattar beslut i socialnämnden avseende Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU och umgängesfrågor samt vid frivilliga insatser kopplade till socialtjänstlagen.

Har du kryssat i alla rutor, är barnets intressen troligtvis tillvaratagna. Det är en rättssäker utredning och fullödig utredning som tillvaratar barn och ungas rättigheter och perspektiv. Det syns tydligt i utredningen att barns och ungas röster kommer till uttryck och beaktas i förslag till beslut. Om någon ruta inte är ikryssad har du möjlighet att reservera dig och kräva komplettering innan beslut fattas.

Du

Har du haft god tid på dig att läsa igenom all dokumentation du behöver inför beslutet?

Har du fått tillfälle att tala med barnet/ungdomen (om det är möjligt)?

Har du fått tillfälle att tala med föräldrarna/föräldern?

Har du fått tillfälle att tala med familjehemmet/jourhemmet/kontaktfamiljen om barnet är placerat eller har sådan stödinsats?

Utredaren (läs socialsekreteraren)

Har utredaren utbildning i att intervjua barn?

Har utredaren särskild utbildning i vetenskaplig utredningsmetodik?

Har utredaren hänvisat till forskning och angett vetenskapliga referenser i utredningen?

Har utredaren utbildning inom anknytningspsykologi- och utvecklingspsykologi?

Har utredaren beaktat alla perspektiv innefattande barnets, föräldrarnas, familjehemmets, jourhemmet, kontaktfamiljens och/eller andra person som har kännedom om barnet?

Utredningen

Har sakkunniga konsulterats i ärendet? Ex. psykolog, barn- eller specialistläkare, jurist?

Är utredningen saklig, objektiv och därmed rättssäker, innebärande att inga subjektiva, godtyckliga eller skönsmässiga delar finns med?

Är den information som finns angiven i utredningen källkritiskt granskad?

Finns det en slutdiskussion i utredningen som både tar hänsyn till för- och nackdelar angående det beslut som skall fattas?

Innehåller utredningen en riskanalys som beskriver på vilket sätt det föreslagna beslutet gagnar barnet jämfört med nuvarande situation?

Som vi nämnde i början, om inte alla rutor är förkryssade kan det finnas anledning för dig att ställa ytterligare frågor innan beslut fattas. Det kan även vara så att utredningen behöver kompletteras och återföras till ansvarig socialsekreterare innan beslut kan fattas. Det går ofta att bordlägga ett ärende. **Den nya socialtjänstlagen likväl som barnkonventionen ska användas.** Mer om det följer på de kommande sidorna i checklistan.

Kom ihåg att din röst, kan ha en livsavgörande inverkan på ett barns liv. Visa att du är en barnrättskämpe genom att kräva att utredningen är rättssäker, saklig, objektiv och saknar godtycklighet. Använd checklistan som ett stöd och riktmärke.

Tack för att du står upp för samhällets utsatta barn!

Varma hälsningar,

Styrelsen i B.A.R.N.

Men då sa Jonatan att det fanns saker som man måste göra, även om det var farligt. 'Varför då', undrade jag. 'Annars är man ingen människa utan bara en liten lort', sa Jonatan".

Ur boken "Bröderna Lejonhjärta", dialog mellan lillebror Skorpan och storebror Jonatan, skriven av en av Sveriges största barnrättskämpar genom tiderna, Astrid Lindgren.

APPENDIX 1: Barnkonventionen, Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

B.A.R.N. verkar för att samhällets utsatta barns rättigheter tillvaratas och att både barnkonventionen används i alla beslut som rör barn. Vi har valt ut några artiklar som vi tycker är särskilt viktiga att ha i åtanke när du fattar beslut som rör barn och unga.

Utvalda artiklar

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 3:** *Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 6:** *Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 9:** *Barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 10:** *Barn har rätt att återförenas med sin familj om familjen splittrats.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 12:** *Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 18:** *Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppföstran och utveckling, med statens stöd.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 19:** *Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 20:** *Barn som av olika anledningar inte kan bo kvar i sin hemmiljö har rätt till skydd och stöd från staten, samt rätt till ett alternativt hem.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 23:** *Barn med funktions- nedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 24:** *Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 25:** *Varje stat ska regelbundet se till att ett barn som är omhändertaget av myndigheter behandlas väl.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen artikel 25:

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 39:** *Barn som har utsatts för vanvård, utnyttjande, övergrepp, tortyr eller väpnade konflikter har rätt till rehabilitering och social återanpassning.*

Har utredningen tagit hänsyn till barnkonventionen **artikel 40:** *Barn som anklagas för brott, eller har blivit dömt för en straffbar handling, har rätt att behandlas rättvist och respektfullt, få juridiskt stöd samt återanpassas i samhället.*

APPENDIX 2: Den nya socialtjänstlagen: Vad innebär den nya lagen för dig som ledamot i en socialnämnd när du fattar beslut som rör barn och unga avseende LVU, umgänge och frivilliga insatser?

Den nya socialtjänstlagen som gäller från 1 juli 2025 innebär en omfattande reform där fokus flyttas till förebyggande, tillgänglighet och kunskapsbaserad insats. Nuvarande lag är från 1982 och anses inte möta dagens samhällsutmaningar: segregation, gängkriminalitet, missbruk, psykisk ohälsa med mera. Reformen innebär ett paradigmskifte mot en hållbar och mer proaktiv socialtjänst.

Här är huvudpunkterna i nya socialtjänstlagen:

- **Kunskapsbaserad och kvalitetssäkrad insats:** All verksamhet ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet – insatserna ska vara effektiva och evidensbaserade.
- **Barns rättigheter stärks:** Lagen justeras för att bättre överensstämma med FN:s barnkonvention, med tydligare skydd och tillgänglighet för barn, exempelvis görs orosanmälningar sökbara.
- **Brottsförebyggande ansvar:** Socialnämnden förväntas arbeta aktivt för att både förebygga och motverka brottslighet i kommunen.
- **Modernisering och förenkling:** Lagen förnyas språkligt och strukturellt för att bli mer tillgänglig, överskådlig och lätt att tillämpa.

Några exempel på vad socialnämnden ansvarar för kopplat till nya socialtjänstlagen:

1. Förebyggande insatser

- Exempel: Socialtjänsten kan erbjuda stödgrupper för barn i riskmiljöer innan problem eskalerar, exempelvis genom samverkan med skolan och fritidsverksamheter.
- Lagförankring: Enligt kapitel 2, §3 i den nya socialtjänstlagen ska socialtjänsten arbeta förebyggande och erbjuda insatser utan behovsprövning.
- Barnkonventionen: Artikel 3 – Vid alla beslut som rör barn ska barnets bästa vara en primär hänsyn.
- Har barnet och vårdnadshavaren informerats om tillgängliga stödinsatser utan behovsprövning?
- Har samverkan skett med skola, hälso- och sjukvård samt andra relevanta aktörer för att identifiera tidiga behov av stöd?

2. Kunskapsbaserade metoder

- Lagförankring: Enligt kapitel 4, §7 ska socialtjänstens insatser vila på vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Barnkonventionen: Artikel 6 – Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Har utredningen genomförts med vetenskapligt beprövade metoder enligt Socialstyrelsens och SBU:s rekommendationer?
- Har barnet och vårdnadshavaren fått tillgång till aktuell information och kunskap om möjliga insatser baserade på forskning?

fortsättning APPENDIX 2: Den nya socialtjänstlagen: Vad innebär den nya lagen för dig som ledamot i en socialnämnd när du fattar beslut som rör barn och unga avseende LVU, umgänge och frivilliga insatser?

3. Tillgänglighet och individanpassning

- Exempel: Socialtjänsten kan erbjuda digitala möten och chattfunktioner för att öka tillgängligheten för barn och familjer.
- Lagförankring: Enligt kapitel 3, §5 ska socialtjänsten vara lättillgänglig och anpassad efter individens behov.
- Barnkonventionen: Artikel 12 – Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter utifrån ålder och mognad.
- Har barnet fått uttrycka sin mening på ett sätt som är anpassat till ålder och utvecklingsnivå?
- Är dokumentationen tydlig gällande barnets perspektiv och hur detta har påverkat beslutsprocessen?

4. Systematisk uppföljning

- Exempel: Regelbundna uppföljningsmöten med barnet och familjen för att säkerställa att insatserna har effekt, samt att eventuella justeringar görs vid behov.
- Lagförankring: Enligt kapitel 5, §9 ska socialtjänsten ha en tydlig plan för systematisk och löpande uppföljning av insatser.
- Barnkonventionen: Artikel 25 – Varje stat ska regelbundet se till att ett barn som är omhändertaget av myndigheter behandlas väl.
- Har det dokumenterats hur insatserna har påverkat barnets situation och välmående?
- Är uppföljningen individanpassad och tar hänsyn till förändrade behov över tid?

5. Flexibilitet i insatser

- Exempel: Socialtjänsten kan erbjuda stödinsatser i form av mentorskap eller fritidsaktiviteter som alternativ till traditionella insatser, beroende på barnets behov.
- Lagförankring: Enligt kapitel 6, §4 ska insatser vara flexibla och anpassade efter barnets individuella behov.
- Barnkonventionen: Artikel 9 – Barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa.
- Har socialtjänsten övervägt alternativa lösningar och anpassat insatserna efter barnets individuella behov?
- Har barnet fått möjlighet att välja mellan olika former av stöd där det är möjligt?